

JUDr. Jeroným TEJC
MINISTR SPRÁVEDLNOSTI ČR

Praha 3. června 2026
Č.j. MSP-229/2026-ODKA-SPZ/4
Počet listů: 2
Přílohy: 3

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Obv. J. T. – stížnost pro porušení zákona

Přílohy: ověřená kopie podstatné části trestního spisu bývalého Vojenského obvodového soudu v Pardubicích sp. zn. 1 T 50/59, zpráva Vojenského ústředního archivu, plná moc

Podle § 266 odst. 1 zák. č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), podávám ve prospěch obviněného J. T.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému rozsudku bývalého Vojenského obvodového soudu v Pardubicích ze dne 10.11.1959, sp. zn. 1 T 50/59.

Postup před vydáním napadeného rozhodnutí

1. Obviněný J.T. byl na den 30. 10. 1959 povolán k výkonu vojenské služby. Poté, co se řádně dostavil na OVS Nové Mesto nad Váhom, byl odeslán k vojenskému útvaru 6171 Pardubice, kde dne 31.10.1959 odmítl obléknout se do vojenského stejnokroje, přičemž prohlásil, že nebude konat službu se zbraní a odvolával se přitom na své náboženské přesvědčení. Obviněný na svém rozhodnutí setrval i po několika pohovorech s velitelem, politickými pracovníky a vyšetřovatelem prokuratury.

Napadené rozhodnutí

2. Rozsudkem bývalého Vojenského obvodového soudu v Pardubicích ze dne 10. 11. 1959, sp. zn. 1 T 50/59, byl obviněný uznán vinným trestným činem vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon, a odsouzen k trestu odnětí svobody na 18 měsíců nepodmíněně. Předmětného trestného činu se obviněný dopustil tím, že „dne 31. 10. 1959 v ranních hodinách po nastoupení vojenské základní služby u v. ú. 6171 Pardubice

odmítl obláci stejnokroj a provádět výcvik se zbraní, odvolává se při tom na své náboženské přesvědčení“. Rozsudek prokazatelně nabyl právní moci, avšak přesný den se nepodařilo stanovit.

3. Usnesením bývalého Vojenského obvodového soudu v Pardubicích ze dne 1. 7. 1960, sp. zn. 1 T 50/59, bylo rozhodnuto podle čl. III odst. 5 amnestie prezidenta republiky ze dne 9. 5. 1960 tak, že se obviněnému z uloženého trestu odnětí svobody na 18 měsíců promíjí zbytek trestu ve výměře 11 měsíců a 22 dnů pod podmínkou, že se do tří let od 9. 5. 1960 nedopustí úmyslného trestného činu. Usnesení nabylo právní moci dne 1. 7. 1960.
4. Přezkumné řízení podle zákona o soudní rehabilitaci v této věci neproběhlo.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

5. Podle § 15 odst. 1 ústavního zákona č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky, byla svoboda svědomí zaručena. Podle § 15 odst. 2 této Ústavy bylo stanoveno, že světový názor, víra nebo přesvědčení nemůže být nikomu na újmu, nemůže však být důvodem k tomu, aby někdo odpíral plnit občanskou povinnost uloženou mu zákonem. Podle § 34 odst. 2 této Ústavy byl každý občan povinen účastnit se branné výchovy, konat vojenskou službu a uposlechnout výzvy k obraně státu.
6. Podle § 2 odst. 3 zákona č. 87/1950 Sb., trestního řádu, bylo úkolem soudu v trestním řízení zejména spravedlivě rozhodovat o trestných činech.
7. Podle § 270 odst. 1 písm. b) zákona č. 86/1950 Sb., trestního zákona, se trestného činu vyhýbání se služební povinnosti dopustil ten, kdo se úmyslně vyhnul plnění služební povinnosti nebo služebního úkonu tím, že padělal listinu, předstíral nemoc, použil jiného úskoku nebo se odvolával na náboženské nebo jiné přesvědčení, za což mohl být potrestán odnětím svobody až na pět let.

Posouzení předmětné věci

8. Z výše uvedených ustanovení je patrné, že tehdejší právní úprava nepřipouštěla žádnou alternativu k výkonu základní vojenské služby pro osoby, u kterých by byl výkon vojenské služby popřením náboženského přesvědčení, a tím byl jen zvýrazněn formální charakter práva deklarovaného tehdejší Ústavou. Právo, které obviněný uplatňoval, mělo oporu také v článku 18 Všeobecné deklarace lidských práv vyhlášené dne 10. 12. 1948, z něhož vyplývá, že každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství. Pokud obviněný, jak je uvedeno v popisu skutku odsuzujícího rozsudku, odmítl po nastoupení vojenské základní služby obláci stejnokroj a provádět výcvik se zbraní z důvodu svého náboženského přesvědčení vyplývajícího z členství ve společenství Svědků Jehovových, a toto jeho osobní rozhodnutí bylo diktováno svědomím, pak svým jednáním pouze uplatňoval právo na svobodu svědomí a náboženské přesvědčení všem občanům zaručené § 15 odst. 1 tehdejší Ústavy. Deklarovanou svobodu svědomí však tato Ústava současně popírala v § 34 odst. 2, když mimo jiné stanovila každému občanovi povinnost konat vojenskou službu. Navíc, v době, kdy se obviněný měl dopustit protiprávního jednání, tehdejší právní řád neumožňoval alternativu k výkonu základní vojenské služby pro případy, v nichž by její výkon vedl k popření náboženského přesvědčení jednotlivce, a výkon vojenské služby byl na osobách, které ho odmítaly z důvodu náboženského přesvědčení, vynucován prostředky trestní represe. Jestliže tedy zákonodárce nestanovil žádnou alternativu k tomu, aby občan mohl dostát svým zákonným povinnostem, nebylo možné čin, kterým pouze realizoval své ústavně zaručené svobody, pokládat za trestný.

9. Na základě výše uvedených skutečností lze konstatovat, že odsouzením obviněného za čin, který nebyl trestným činem z důvodu absence obligatorního znaku trestného činu, a to protiprávnosti takového jednání, došlo k porušení zákona v neprospěch obviněného.
10. Pro případ, že by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o této stížnosti pro porušení zákona v neveřejném zasedání, s takovým postupem souhlasím.

Návrh

11. S ohledem na výše uvedené navrhuji, aby Nejvyšší soud:
 - 1) podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že pravomocným rozsudkem bývalého Vojenského obvodového soudu v Pardubicích ze dne 10.11.1959, sp. zn. 1 T 50/59, byl v neprospěch obviněného J. T. porušen zákon v ustanoveních § 2 odst. 3 zákona č. 87/1950 Sb., trestního řádu, a § 270 odst. 1 písm. b) zákona č. 86/1950 Sb., trestního zákona,
 - 2) podle § 269 odst. 2 trestního řádu napadený rozsudek, jakož i všechna další rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbyla podkladu, zrušil,
 - 3) a podle § 271 odst. 1 trestního řádu z důvodu § 226 písm. b) trestního řádu zprostil obviněného J. T. obžaloby pro skutek spočívající v tom, že „dne 31. 10. 1959 v ranních hodinách po nastoupení vojenské základní služby u v. ú. 6171 Pardubice odmítl obléci stejnokroj a provádět výcvik se zbraní, odvolává se při tom na své náboženské přesvědčení“, čímž měl spáchat trestný čin vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon, neboť tento skutek není trestným činem.